

Brusel 24. září 2020
(OR. en)

11050/20

EF 230
ECOFIN 848
CONSOM 151

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	24. září 2020
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2020) 592 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ o strategii EU pro malé platby

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2020) 592 final.

Příloha: COM(2020) 592 final

V Bruselu dne 24.9.2020
COM(2020) 592 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o strategii EU pro malé platby

SEZNAM ZKRATEK

API	aplikační programovací rozhraní
CPACE	společná platební aplikace pro bezkontaktní platby
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví
ECB	Evropská centrální banka
eID	elektronická identifikace
ELTEG	odborná skupina pro euro jako zákonné platidlo
EMD2	revidovaná směrnice o elektronických penězích
EPC	Evropská rada pro platební styk
ERPB	Rada pro malé platby v eurech
IBAN	mezinárodní číslo bankovního účtu
NFC	technologie „Near Field Communication“
PSD2	revidovaná směrnice o platebních službách
SEPA	jednotná oblast pro platby v eurech
SCT	úhrada SEPA
SCT Inst.	okamžitý bezhotovostní převod SEPA
SFD	směrnice o neodvolatelnosti zúčtování
TIPS	systém okamžitých plateb TARGET
TPP	poskytovatel, který je třetí stranou
SWIFT	Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční telekomunikaci

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o strategii EU pro malé platby

I. Souvislosti a výzvy

Poté, co byly platby převedeny na oddělení back-office, získaly strategický význam. Pro evropské hospodářství jsou životně důležité. Komise ve svém sdělení z prosince 2018 podpořila „*plně integrovaný systém okamžitých plateb v EU s cílem omezit rizika a slabiny v platebních systémech malých plateb a zvýšit autonomii stávajících platebních řešení*“.¹

Jak je zdůrazněno ve strategii v oblasti digitálních financí, která byla přijata spolu s tímto sdělením, digitální inovace radikálně přetvářejí poskytování finančních služeb. Odvětví malých plateb stojí v čele tohoto trendu a tempo a rozsah technologických změn v tomto odvětví vyžadují specifická a cílená politická opatření, která přesahují horizontální oblast působnosti strategie v oblasti digitálních financí.

V posledním desetiletí se většina inovací v oblasti plateb zaměřovala na zlepšování spotřebitelských rozhraní (např. mobilní aplikace) nebo frontendová řešení, aniž by došlo k zásadní změně používaných platebních prostředků (karty, bankovní převody atd.).

V nedávné době se však objevilo několik významných trendů. Placení je nyní méně viditelné a čím dál více dematerializované a nezprostředkované. V odvětví plateb začaly být aktivní velké technologické společnosti („BigTech“). Mohou využívat značné úspory plynoucí ze sítí, takže jsou schopny konkurovat zavedeným poskytovatelům. Vzhledem ke vzniku kryptoaktiv (včetně tzv. *stabilních kryptoměn*) je navíc možné, že brzy budou nabízet přelomová platební řešení založená na šifrování a technologii distribuované účetní knihy (DLT). Navzdory této vlně inovací je většina nových digitálních platebních řešení stále z velké části založena na tradičních kartách nebo bankovních převodech, a to bez ohledu na to, zda je nabízejí zavedené banky, společnosti vydávající karty, společnosti poskytující finanční technologie („FinTech“) nebo velké technologické společnosti.

Inovace a digitalizace budou i nadále měnit způsoby, jakými platby fungují. Poskytovatelé platebních služeb se budou stále více odklánět od starých kanálů a tradičních platebních prostředků a vyvíjet nové způsoby, jak iniciovat platby, jako je „nositelná elektronika“ (hodinky, brýle, opasky atd.) nebo části těla, což někdy dokonce odstraní nutnost mít u sebe platební zařízení, a to na základě pokročilých technologií ověřování, jako jsou technologie založené na biometrice. S dalším vývojem internetu věcí se zařízení, jako jsou chladničky, automobily a průmyslové stroje, budou stále častěji připojovat k internetu a stanou se prostředníky pro hospodářské transakce.

¹ Sdělení Komise „Na cestě k silnější mezinárodní úloze eura“ z prosince 2018.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/com-2018-796-communication_en.pdf

S přechodem k digitalizaci a měnicími se preferencemi spotřebitelů rychle roste objem bezhotovostních transakcí². Pandemie COVID-19 přechod na digitální platby dále posílila a potvrdila zásadní význam bezpečných a pohodlných (též bezkontaktních) plateb u transakcí prováděných na dálku i osobně. Pro většinu malých plateb v EU se však nadále používá hotovost.

Role veřejného a soukromého sektoru se budou v rámci budoucí situace v oblasti plateb vzájemně doplňovat. Vzhledem k tomu, že stále více centrálních bank po celém světě zkoumá možnost vydávat digitální měny centrální banky (CBDC), existují reálné vyhlídky na další významné změny na trhu s malými platbami.

Roztříštěný trh EU

V posledních letech došlo k výraznému zlepšení, zejména díky rozvoji jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA) a harmonizaci právních předpisů týkajících se malých plateb. Platební trh EU však zůstává do značné míry roztříštěný a kopíruje hranice jednotlivých států, neboť většina vnitrostátních platebních řešení založených na kartách nebo okamžitých platbách nefunguje přeshraničně. To je výhodné pro několik velkých globálních hráčů, kteří působí na celém vnitroeurovském trhu přeshraničních plateb.

S výjimkou těchto velkých globálních hráčů, včetně celosvětových sítí platebních karet a velkých poskytovatelů technologií, neexistuje prakticky žádné digitální platební řešení, které by bylo možné využít k provádění plateb v obchodech a při elektronickém obchodování v celé Evropě. V reakci na veřejnou konzultaci o této strategii několik společností poskytujících finanční technologie na vnitrostátní úrovni uvedlo, že tato roztříštěnost blokuje jejich snahy o rozšíření působnosti na celý jednotný trh.

Na druhou stranu došlo v poslední době i k řadě povzbudivých změn. Například dne 2. července 2020 spustila skupina 16 evropských bank projekt Evropská iniciativa pro platby (EPI)³ s cílem nabídnout do roku 2022 celoevropské platební řešení. Komise a Evropská centrální banka (ECB) tuto iniciativu od počátku politicky podporovaly a uvítaly její zahájení⁴. V poslední době se objevily další slibné iniciativy na tržním základě, jejichž cílem je navrhnout společné infrastruktury⁵, posílit spolupráci a interoperabilitu mezi vnitrostátními platebními řešeními⁶ a vyvinout nová společná platební řešení.

Souběžně s tím existuje několik iniciativ realizovaných pod záštitou Rady pro malé platby v eurech⁷ (ERPB) a Evropské rady pro platební styk (EPC) a zaměřených na přijetí společných evropských režimů a pravidel, které by měly v konečném důsledku usnadnit vznik a interoperabilitu řešení okamžitých plateb v obchodech i při elektronickém obchodování.

² Podle ECB představovaly bezhotovostní platby v roce 2018 v eurozóně 91 miliard transakcí a v EU 112 miliard, zatímco v roce 2017 jich byly přibližně 103 miliardy.

³<https://group.bnpparibas/en/press-release/major-eurozone-banks-start-implementation-phase-unified-payment-scheme-solution-european-payment-initiative-epi>

⁴ https://ec.europa.eu/info/news/200702-european-payments-initiative_en

a <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200702~214c52c76b.en.html>

⁵ Například P27 v severovýchodních zemích.

⁶ Např. Evropské sdružení pro mobilní platební systémy (EMPSA).

⁷ Rada pro malé platby v eurech (ERPB) je orgán na vysoké úrovni, kterému předsedá ECB a který sdružuje strany nabídky a poptávky evropského odvětví platebních služeb.

Proč strategie?

Všechny tyto iniciativy prokazují dynamiku v oblasti evropských plateb. Existuje však riziko nesouladu a další fragmentace trhu. Rovněž je zapotřebí jasný rámec „správy a řízení“, který by tvořil základ strategie EU pro malé platby. Orgány EU – a zejména Komise – mohou hrát úlohu politického katalyzátoru a přitom se plně spoléhat na to, že příslušná platební řešení navrhne soukromý sektor. Proto je zásadní vypracovat jasnou vizi, která stanoví očekávané směřování a zahrne budoucí opatření do jednotného, soudržného a zastřešujícího politického rámce. Právě to je cílem tohoto sdělení.

II. Vize pro evropské malé platby

Pokud jde o malé platby v EU, vize Komise vypadá takto:

- *občané i podniky v Evropě využívají širokého a rozmanitého spektra vysoce kvalitních platebních řešení podporovaných konkurenceschopným a inovativním trhem plateb a založených na bezpečných, účinných a dostupných infrastrukturách,*
- *jsou k dispozici konkurenceschopná domácí a celoevropská platební řešení podporující hospodářskou a finanční svrchovanost Evropy a*
- *EU významně přispívá ke zlepšování přeshraničních plateb s jurisdikcemi mimo EU, včetně převodů peněz, čímž podporuje mezinárodní úlohu eura a „otevřenou strategickou autonomii“ EU.*

Cílem Komise je vytvořit vysoce konkurenční trh plateb, z něhož budou mít prospěch všechny členské státy bez ohledu na to, jakou měnu používají, a kde budou všichni účastníci trhu schopni soutěžit za spravedlivých a rovných podmínek a nabízet inovativní a nejmodernější platební řešení při plném dodržování mezinárodních závazků EU.

Vzhledem k tomu, že platby stojí v popředí digitálních inovací v oblasti financí, přispěje provádění této strategie k širší vizi Komise v oblasti digitálních financí a k jejím cílům, jimiž jsou: odstranění roztržitého trhu, podpora inovací na tržním základě v oblasti financí a řešení nových výzev a rizik spojených s digitálními financemi při současném zajištění technologické neutrality. Tato strategie se proto předkládá souběžně se strategií v oblasti digitálních financí a dvěma legislativními návrhy týkajícími se nového rámce EU pro posílení digitální provozní odolnosti a kryptoaktiv. Doplnuje rovněž aktualizovanou strategii pro malé platby, kterou ECB/Eurosystém předložily v listopadu 2019⁸.

Tato strategie se zaměřuje na následující **čtyři klíčové pilíře**, které jsou úzce propojeny:

- 1) posilování digitálních a okamžitých platebních řešení s dosahem po celé EU;
- 2) inovativní a konkurenceschopné trhy s malými platbami;
- 3) efektivní a interoperabilní systémy malých plateb a další podpůrné infrastruktury a
- 4) efektivní mezinárodní platby, včetně převodů peněz.

⁸ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

III. Pilíře pro strategická opatření

A. Pilíř č. 1: Posilování digitálních a okamžitých platebních řešení s dosahem po celé EU

Komise chce, aby občané a podniky v Evropě měli při provádění všech svých plateb přístup k vysoce kvalitním platebním řešením a mohli se na ně spoléhat. Tato řešení by měla být bezpečná a nákladově efektivní a měla by umožňovat pro přeshraniční transakce podobné podmínky jako pro transakce domácí. Vzhledem ke konkurenčnímu a inovativnímu potenciálu okamžitých plateb, který uznala ve svém sdělení z prosince 2018⁹, se Komise domnívá, že by se tato řešení měla do značné míry opírat o systémy okamžitých plateb.

1. Okamžité platby jako nový standard

V případě okamžitých plateb jsou peněžní prostředky okamžitě k dispozici příjemci. V kombinaci s rozvojem mobilních platebních služeb mohou okamžité platby poskytovatelům platebních služeb v EU nabídnout další příležitost soutěžit s jejich konkurenty v rámci EU i na celém světě. Jak je uvedeno ve sdělení Komise z prosince 2018: *„Řešení v podobě celounijních přeshraničních okamžitých plateb by doplňovalo stávající systémy platebních karet, čímž by se omezilo riziko narušení fungování zvenčí a EU by v tomto směru byla efektivnější, ale i nezávislejší.“*

Okamžité platby jsou kromě tradičních bezhotovostních převodů vhodné i pro řadu dalších využití, zejména pro fyzické a online nákupy, které jsou v současné době ovládány systémy platebních karet.

Komise usiluje o plné využívání okamžitých plateb v EU do konce roku 2021. Úspěch bude záviset na výrazných zlepšeních na třech úrovních: u pravidel, u řešení pro koncové uživatele a u infrastruktury. Ve všech třech oblastech již bylo dosaženo významného pokroku, některé výzvy však přetrvávají a je třeba je řešit.

Jednotná pravidla

Je nezbytné mít jednotná pravidla pro provádění platebních transakcí, která stanoví například vzájemná práva a povinnosti poskytovatelů platebních služeb. Podobně jako dříve v případě inkas a úhrad SEPA vytvořila Evropská rada pro platební styk (EPC) v roce 2017 systém pro okamžité platby v eurech (tzv. „systém SCT Inst.“). Systém umožňuje, aby finanční prostředky byly na účtu příjemce k dispozici za méně než deset vteřin.

Do srpna 2020 – po téměř třech letech od jeho zavedení – se bohužel k systému okamžitých bezhotovostních převodů SEPA¹⁰ připojilo pouze 62,4 % všech poskytovatelů platebních služeb v EU, kteří nabízejí úhrady SEPA. Pokud jde o platební účty, Evropská rada pro platební styk odhaduje, že více než polovina platebních účtů je pro systém SCT Inst. přístupná ve 12 členských státech EU (všechny z eurozóny).

⁹ Viz poznámka pod čarou č. 1.

¹⁰ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-instant-credit-transfer> V eurozóně dosahuje v současné době míra rozšíření 65,9 %. Míra rozšíření u všech účastníků systému SCT činí 56,1 %.

Evropská rada pro platební styk jakožto vlastník systému SCT Inst. se snaží členství v systému propagovat. Například 1. července 2020 zvýšila maximální částku na transakci okamžitého bezhotovostního převodu SEPA z 15 000 na 100 000 EUR. Současná dobrovolná povaha systému však nepřilákala dostatečně rychlou a širokou účast. Některé členské státy eurozóny zjevně zaostávají. Komise se proto domnívá, že pro urychlení tempa přistupování k systému SCT Inst. bude pravděpodobně nutné přijmout určitá opatření.

Nařízení SEPA vyžaduje, aby účastníci platebního systému představovali „většinu poskytovatelů platebních služeb ve většině členských států a [...] většinu poskytovatelů platebních služeb v Unii, přičemž se v úvahu berou pouze poskytovatelé platebních služeb, kteří úhrady popřípadě inkaso poskytují“¹¹. Spolu s Belgickou národní bankou (která je podle nařízení SEPA příslušným orgánem členského státu, který monitoruje systém SCT Inst.) zkoumá Komise právní důsledky očekávaného nesplnění těchto požadavků na přistoupení do 21. listopadu 2020 (tj. do konce období dočasné výjimky).

Klíčové opatření:

V listopadu 2020, tj. po uplynutí období dočasné výjimky stanoveného nařízením SEPA pro splnění požadavků na přistoupení k systému SCT Inst., Komise přezkoumá počet poskytovatelů platebních služeb, jakož i počet účtů, které mohou odesílat a přijímat okamžité bezhotovostní převody SEPA. Komise posoudí, zda jsou tyto počty uspokojivé, a na základě toho rozhodne, zda je vhodné navrhnout právní předpisy vyžadující, aby se poskytovatelé platebních služeb k systému SCT Inst. připojili do konce roku 2021. Pokud by bylo rozhodnuto takový návrh předložit, byla by v něm stanovena kritéria pro určení toho, na které poskytovatele platebních služeb by se povinná účast měla vztahovat.

Řešení pro koncové uživatele

Na úrovni koncových uživatelů Komise očekává, že platební řešení budou interoperabilní, přístupná, budou přinášet přidanou hodnotu a naplňovat potřeby široké škály uživatelů, včetně podniků různé velikosti, a zároveň nevyklučovat některé kategorie zákazníků, jako jsou senioři nebo osoby se zdravotním postižením.

Komise plně podporuje důležitou práci, již provádí Rada pro malé platby v eurech (ERPb) v oblasti interoperability řešení okamžitých plateb, pokud jde o platby v obchodech i při elektronickém obchodování, a účastní se jí¹². Kromě toho mají různé dokončené nebo probíhající činnosti pod záštitou Evropské rady pro platební styk potenciál zvýšit hodnotu systému okamžitých bezhotovostních převodů SEPA (SCT Inst.), zlepšit použitelnost řešení okamžitých plateb a v konečném důsledku také podpořit rozšíření okamžitých plateb¹³.

Tato činnost by měla být inkluzivní a měla by zahrnovat všechny kategorie poskytovatelů platebních služeb, včetně poskytovatelů služeb iniciování platby a služeb informování o účtu

¹¹ Čl. 4 odst. 4 nařízení (EU) č. 260/2012.

¹² Mobilní řešení pro koncové uživatele a řešení pro okamžité platby v místě interakce.

¹³ To zahrnuje například vývoj systémů „Vyhledávání SEPA proxy“ a „Žádost o platbu“ a také funkcí, jako je „elektronická fakturace“ a „elektronické účtenky“.

a dalších příslušných subjektů, které nemusí být poskytovateli platebních služeb, jako např. poskytovatelů rozhraní pro koncové uživatele a zástupců uživatelů.

Komise očekává, že účastníci trhu se do režimů v širokém měřítku zapojí a budou dodržovat doporučení vypracovaná Radou pro maloobchodní platby v eurech a Evropskou radou pro platby. Některé nově vyvinuté systémy, např. „Vyhledávání SEPA proxy“, který Evropská rada pro platební styk spustila v roce 2019 a aktualizovala v červnu 2020, poskytovatelé platebních služeb zatím nevyužívají. Tento systém umožňuje zákazníkům používat své mobilní zařízení k převodu peněžních prostředků ze svého platebního účtu na účet jiné osoby v EU, aniž by si ručně vyměňovali platební informace, jako je mezinárodní číslo bankovního účtu (IBAN)¹⁴.

Stále větší počet platebních řešení pro koncové uživatele nabízí platby v místě interakce¹⁵, které využívají například kódy QR¹⁶, Bluetooth (BLE) nebo technologii NFC (Near Field Communication). Kódy QR však nejsou na úrovni EU standardizovány, což omezuje jejich přijímání, zejména u přeshraničních transakcí. Navíc někteří poskytovatelé mobilních zařízení omezují přístup poskytovatelů platebních služeb k technologii NFC v mobilních telefonech. Pro poskytovatele řešení okamžitých plateb je proto obtížné nabízet obchodníkům a spotřebitelům pohodlná a cenově dostupná řešení využívající jednotné kódy QR jako alternativu ke kartám nebo nabízet mobilní platby s podporou NFC¹⁷.

Komise se domnívá, že vytvoření jednotného, otevřeného a bezpečného evropského standardu pro kódy QR by podpořilo rozšíření a interoperabilitu okamžitých plateb. Vítá proto probíhající činnost pracovní skupiny Rady pro malé platby v eurech týkající se rámce pro okamžité platby v místě interakce, která probíhá ve spolupráci s vícestrannou skupinou Evropské rady pro platební styk v oblasti úhrad SEPA iniciovaných mobilním zařízením, a činnost týkající se jednotného standardu pro kódy QR předkládané jak obchodníky, tak spotřebiteli¹⁸.

Klíčové opatření:

Komise posoudí, zda by bylo vhodné požadovat, aby se příslušné zúčastněné strany připojily ke všem doplňkovým funkcím systému okamžitých bezhotovostních převodů SEPA (SCT Inst.) nebo k určité podskupině těchto funkcí, což by mohlo rovněž zahrnovat případné budoucí standardy pro kódy QR.

Interoperabilní infrastruktury

Přeshraniční infrastruktury pro zúčtování a vypořádání okamžitých plateb již v Evropě existují, ale dosud nebylo mezi těmito mechanismy dosaženo plné interoperability. Jelikož tato situace vytváří jasnou překážku pro využívání okamžitých plateb v EU, ECB dne

¹⁴ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-schemes/sepa-proxy-lookup-scheme>

¹⁵ Zahrnují jak fyzická místa prodeje, tak elektronické obchodování.

¹⁶ Quick Response.

¹⁷ Další podrobnosti viz oddíl 3 v rámci třetího pilíře.

¹⁸ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-sepa-payments/sepa-goes-mobile/ad-hoc-multi-stakeholder-group-mobile-initiated>

24. července 2020 představila opatření k řešení těchto problémů¹⁹. Pevně očekáváme, že mechanismy pro zúčtování a vypořádání a poskytovatelé platebních služeb zajistí včasné provedení těchto opatření do konce roku 2021, a to s ohledem na jejich zákonnou povinnost být při poskytování okamžitých plateb dosažitelní v celé EU.

2. Zvýšení důvěry spotřebitelů v okamžité platby

Dostupnost finančních prostředků na účtu příjemce v podstatě v reálném čase ve spojení s neodvolatelností plateb může mít pro spotřebitele důsledky například v případě chybných transakcí, podvodů²⁰ atd. Okamžité platby mohou rovněž přinášet problémy, pokud jde o praní peněz, financování terorismu, kybernetické útoky, jakož i provozní rizika a rizika likvidity pro finanční instituce. Nebudou-li tato rizika náležitě identifikována a řešena, mohou oslabit důvěru spotřebitelů a obchodníků, kteří okamžité platby používají, což může bránit jejich plnému zavedení jako nového standardu. Komise připomíná, že poskytovatelé platebních služeb musí při poskytování okamžitých platebních služeb zajistit, aby byly zavedeny vhodné nástroje pro předcházení podvodům, praní peněz a financování terorismu fungující v reálném čase, a to v plném souladu se stávajícími právními předpisy.

Aby byly služby okamžitých plateb pro spotřebitele atraktivnější, měly by nabízet prvky, které je postaví na roveň s jinými platebními prostředky (např. kartami) nabízejícími zpětné zúčtování, tj. vrácení peněžních prostředků z kreditních karet použitých k nákupu v určitých případech (např. v případě chyby) kupujícímu.

Pokud se mají okamžité platby stát novým standardem, Komise se domnívá, že by bylo vhodné, aby poplatky za běžné i okamžité bezhotovostní převody byly stejné. V opačném případě by okamžité platby zůstaly nadstandardním produktem existujícím vedle běžných bezhotovostních převodů. Na druhou stranu je zřejmé, že poskytovateli mohou vzniknout dodatečné náklady, pokud jsou s okamžitými platbami nabízeny některé prvky a doplňky, jako např. zpětné zúčtování.

Klíčová opatření:

V kontextu přezkumu směrnice o platebních službách (PSD2²¹)²² Komise posoudí, do jaké míry mohou stávající opatření EU na ochranu spotřebitele (např. práva na vrácení peněžních prostředků) poskytnout spotřebitelům provádějícím okamžité platby stejně vysokou úroveň ochrany, jakou nabízejí jiné platební prostředky. Komise posoudí dopad poplatků účtovaných spotřebitelům za okamžité platby a případně bude požadovat, aby nebyly vyšší než poplatky za běžné bezhotovostní převody.

Komise, případně ve spolupráci s Evropskou centrální bankou a/nebo Evropským orgánem pro bankovníctví, přezkoumá, zda by měla být přijata zvláštní opatření ke zvýšení účinnosti krizového řízení platebních systémů a k zajištění řádných opatření ke zmírnění rizika likvidity pro finanční instituce v důsledku rychlého a snadného odlivu

¹⁹ Další podrobnosti viz oddíl 1 v rámci třetího pilíře tohoto sdělení.

²⁰ Například podvody s „povolenými platbami přes odkaz“ (push platbami), které jen ve Spojeném království vedly v roce 2019 ke ztrátám ve výši 456 milionů GBP (504 milionů EUR).

²¹ Směrnice (EU) 2015/2366.

²² Viz oddíl 1 v rámci pilíře č. 2.

finančních prostředků prostřednictvím okamžitých plateb, zejména pokud k němu dochází mimo běžnou pracovní dobu. To by šlo nad rámec očekávání centrálních bank v oblasti dohledu, mechanismů podle směrnice o ozdravných postupech a řešení krize bank (BRRD)²³ nebo nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí (SRMR) či pravidel platebních systémů.

Komise rovněž prošetří, zda by měla být přijata další opatření k řešení jiných specifických rizik, jako je praní peněz, financování terorismu a s nimi související predikativní trestné činy.

3. Platební řešení vyvinutá v Evropě, která fungují přeshraničně

Dokončení klíčových opatření pro usnadnění okamžitých plateb, jak je uvedeno v oddílech 1 a 2 této kapitoly, nemusí ovšem dostačovat k zajištění úspěšného zavedení celoevropských platebních řešení. Je možné, že bude třeba přijmout další opatření, aby se evropským aktérům mohlo dařit v prostředí, v němž působí stávající etablovaní konkurenti.

Noví aktéři, kteří chtějí nabídnout celoevropská řešení, mohou čelit řadě významných problémů:

- přijetí ze strany obchodníků a spotřebitelů,
- rozpoznání nových značek zákazníkem,
- navržení konkurenceschopného a inovativního obchodního modelu, který by zohledňoval různé vnitrostátní platební tradice a zvyklosti,
- financování nákladných infrastruktur a
- omezení přístupu k určitým technickým infrastrukturám nebo funkcím atd.

Kromě toho musí být zajištěn přísný soulad správy a řízení a způsobů financování s pravidly hospodářské soutěže.

Komise si je těchto výzev plně vědoma. Vzhledem ke strategické povaze plateb bude i nadále hrát aktivní politickou úlohu při podpoře rozvoje konkurenceschopných celoevropských platebních řešení, která by se ve velké míře opírala o okamžité platby, i při řešení výše uvedených výzev v plném souladu s pravidly EU v oblasti hospodářské soutěže.

Klíčová opatření:

Do konce roku 2023 Komise:

- **prozkoumá proveditelnost vytvoření „značky“ doplněné viditelným logem pro způsobilá celoevropská platební řešení,**
- **prozkoumá způsoby, jak usnadnit zavádění evropských specifikací pro bezkontaktní karetní platební transakce (CPACE)²⁴, např. prostřednictvím programů financování, jako je InvestEU, za předpokladu splnění příslušných kritérií způsobilosti,**

²³ Směrnice 2014/59/EU.

²⁴ CPACE se vyvíjí v důsledku toho, že některé evropské systémy platebních karet mají potíže s přístupem k bezkontaktnímu jádru vyvinutému mezinárodními systémy karet – viz oddíl 3 v rámci pilíře č. 3.

- **podpoří modernizaci a zjednodušení nástrojů pro přijímání plateb pro obchodníky v EU, což například umožní, aby registrační pokladny vydávaly elektronické účtenky. Této podpory by mohlo být dosaženo prostřednictvím pokynů a zvyšování povědomí mezi maloobchodníky, zejména malými a středními podniky, o způsobech modernizace a digitalizace²⁵, mimo jiné s využitím center pro digitální inovace²⁶. Budou také prozkoumány možnosti financování a školení.**

Komise bude v případě potřeby rovněž nadále poskytovat pokyny s cílem zajistit, aby řešení okamžitých plateb a jejich příslušné obchodní modely byly v souladu s pravidly EU v oblasti hospodářské soutěže.

4. Plné využití potenciálu jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA)

Jednotná oblast pro platby v eurech (SEPA) byla vytvořena proto, aby všechny přeshraniční elektronické platby v eurech byly stejně snadné jako platby domácí, a to díky harmonizaci způsobu, jakým se bezhotovostní platby v eurech provádějí, v celé Evropě.

Ovšem i nyní, šest let po uplynutí lhůty pro úhrady SEPA a inkasa SEPA v členských státech eurozóny a čtyři roky po uplynutí lhůty pro členské státy mimo eurozónu, se mnoho občanů stále potýká s nepříjemným zamítáním přeshraničních transakcí u inkasa SEPA („diskriminace na základě IBAN“). To znamená, že k provedení platby nemohou použít čísla IBAN z jiné země. Příjemci stále často nejsou ochotni nebo technicky schopni přeshraniční inkasa SEPA přijímat. Komise byla často upozorňována na případy, kdy daňové orgány a jiné orgány veřejné správy odmítají posílat platby na zahraniční účet nebo je z něj přijímat. Tyto případy diskriminace na základě IBAN jsou porušením nařízení SEPA, což potvrzuje ustálená judikatura²⁷.

I když jsou relevantní příslušné orgány ze zákona povinny sledovat, zda poskytovatelé platebních služeb nařízení SEPA dodržují, a přijímat opatření v případě jeho porušení, ne vždy řeší tato porušení pravidel SEPA dostatečně a systematicky, jak dokládá řada stížností, které útvary Komise obdržely.

Klíčové opatření:

Komise připomíná příslušným vnitrostátním orgánům jejich povinnosti v oblasti prosazování předpisů podle nařízení SEPA. Očekává, že tyto orgány urychleně vyšetří a napraví všechna porušení nařízení tak, že protiprávní činnost okamžitě ukončí a uloží odpovídající sankce. Komise bude případy nedodržování předpisů pečlivě sledovat a zahájí případná nezbytná řízení o nesplnění povinnosti.

5. Využití potenciálu elektronické identifikace (eID) k ověření klienta

²⁵ Např. inspirované iniciativami obsaženými v příručce pro malé maloobchodní podniky <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-CS>

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs>

²⁷ Verein für Konsumenteninformation v. Deutsche Bahn (C-28/18, EU:C:2019:673, 5. září 2019).

Vzhledem k tomu, že se finanční služby postupně přesouvají od tradičního osobního obchodování do digitálního prostředí, nabývají stále více na důležitosti řešení digitální identity, která lze spolehlivě využívat pro ověřování klienta na dálku. PSD2 podnítila inovace v této oblasti zavedením silného ověření klienta s přísnými bezpečnostními požadavky na přístup k platebním účtům a iniciování elektronických plateb. V některých členských státech EU byly vyvinuty systémy elektronické identifikace pro ověření klienta založené na vnitrostátních systémech elektronické identifikace (eID), které nabízejí nejvyšší míru jistoty.

Situace v celé EU však zahrnuje přemíru různých autentizačních řešení na vnitrostátní úrovni s omezenou přeshraniční interoperabilitou. To může brzdit další inovace a rozvoj nových platebních služeb.

Nařízením eIDAS²⁸ zavedla EU v roce 2014 první přeshraniční rámec pro spolehlivé digitální identity a důvěryhodné služby. Cílem tohoto nařízení je usnadnit přístup všech občanů EU k veřejným službám v celé EU prostřednictvím elektronické identifikace vydané v jejich domovské zemi. Zkušenosti s uplatňováním nařízení eIDAS však odhalují řadu strukturálních nedostatků, které omezují jeho schopnost účinně podporovat komplexní rámec digitální identifikace. Ve svém sdělení z února 2020 nazvaném „Formování digitální budoucnosti Evropy“ se Komise zavázala revidovat nařízení eIDAS s cílem zlepšit jeho účinnost, rozšířit jeho uplatňování na soukromý sektor a prosadit spolehlivou digitální identitu všech Evropanů. Záměrem je poskytnout regulační rámec, který obstojí i v budoucnu, na podporu celounijního, jednoduchého, spolehlivého a bezpečného systému pro správu identit v digitálním prostoru, který bude zahrnovat identifikaci, autentizaci a poskytování atributů, pověření a osvědčení a bude hrát klíčovou úlohu i v oblasti plateb.

Komise je odhodlána využít potenciál, který nabízí rychlý rozvoj řešení v oblasti digitální identity ve finančním sektoru. Jak je stanoveno ve strategii v oblasti digitálních financí, Komise do roku 2024 zavede řádný právní rámec umožňující využívání interoperabilních řešení digitální identity, která umožní rychlý a snadný přístup nových zákazníků k finančním službám. To v rámci takových řešení usnadní jejich využívání při platbách, a zlepší tak interoperabilitu, efektivitu, snadnost používání (zejména přes hranice) a bezpečnost a ochranu, zejména s cílem omezit případy podvodů a jiných trestných činů.

Klíčové opatření:

S cílem usnadnit přeshraniční a vnitrostátní interoperabilitu Komise v úzké spolupráci s EBA prozkoumá způsoby, jak podpořit používání elektronické identifikace (eID) a řešení založených na důvěryhodných službách, a to na základě dalšího posílení systému eIDAS, s cílem podpořit plnění požadavků na silné ověření klienta podle PSD2 při přihlašování k účtu a iniciování platebních transakcí.

6. Lepší přijímání digitálních plateb

Pandemie COVID-19 ukázala, jak je důležité, aby obchodníci v široké míře přijímali digitální platby. Přijímání digitálních plateb se však v rámci EU značně liší. Stále existuje mnoho

²⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES.

subjektů (obchodníci, orgány veřejné správy, nemocnice, veřejná doprava), které digitální platby nepřijímají.

Nařízení o jednotné digitální bráně přinese výrazné zlepšení. Usnadní online přístup k informacím, správním postupům a asistenčním službám, které občané a podniky potřebují k tomu, aby mohli začít působit v jiné zemi EU. Do konce roku 2023 budou občané a společnosti, kteří se stěhují přes hranice EU, moci vyřídit řadu formalit, jako je registrace vozidla nebo podání žádosti o důchodové dávky, bez nutnosti jakýchkoli tištěných formulářů²⁹.

Komise očekává, že členské státy především:

- prozkoumají a vyřeší důvody neochoty přijímat digitální platby a budou vybízet obchodníky, aby digitální platby přijímali, a to včetně plateb bezkontaktních,
- rozšíří digitalizaci plateb vládních institucí nad rámec těch, na něž se vztahuje nařízení (EU) 2018/1724, a
- vybaví orgány veřejné správy, nemocnice atd. terminály pro digitální platby.

Klíčové opatření:

V roce 2022 provede Komise studii o míře přijímání elektronických plateb v EU, včetně jejich přijímání malými a středními podniky a orgány veřejné správy, a v případě nízké míry přijímání prozkoumá možné důvody. V případě potřeby může navrhnout legislativní opatření.

7. Zachování dostupnosti peněžních prostředků centrální banky

Dostupnost a přijímání hotovosti

Hotovost je platební prostředek, který nabízí okamžité vypořádání při osobních transakcích bez jakékoli technické infrastruktury. Jedná se dosud o jedinou formu peněz, kterou mohou jednotlivci držet přímo. Jako taková by měla hotovost zůstat široce přístupná a přijímaná.

V eurozóně jsou eurobankovky a euromince podle článku 128 SFEU a podle nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura jediným zákonným platidlem. V doporučení Komise z roku 2010 je vysvětleno, že v případě, že existuje platební povinnost, status zákonného platidla u eurobankovek a euromincí znamená:

- a) povinné přijímání věřitelem;
- b) za plnou nominální hodnotu a
- c) s možností splnit platební povinnost.

V doporučení je rovněž uvedeno, že přijímání eurobankovek a euromincí jako platebního prostředku v maloobchodních operacích by mělo být pravidlem a že odmítnutí by mělo být možné pouze na základě zásady dobré víry (například pokud maloobchodník nedisponuje drobnými penězi).

²⁹ Nařízení (EU) č. 2018/1724, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů.

Používání bezhotovostních platebních prostředků se v průběhu let v Evropě neustále zvyšuje³⁰. Hotovost však zůstává dominantním platebním prostředkem v eurozóně, kde se stále používá pro 78 % všech transakcí³¹.

Za statistikami o používání hotovosti se skrývá široká škála situací. V některých zemích eurozóny (Rakousko, Německo, Irsko, Slovensko a Slovinsko) je výrazně upřednostňována hotovost. Na opačném konci spektra se nachází Estonsko a Nizozemsko, kde se hotovost používá pro méně než polovinu transakcí v místě prodeje. Mimo eurozónu výrazně pokleslo používání hotovosti ve Švédsku³². Pandemie COVID-19 ve všech zemích EU během omezení volného pohybu osob snížila počet transakcí na hotovostní bázi, ale preventivní držba hotovosti se v některých ekonomikách ve skutečnosti výrazně zvýšila³³.

V praxi se posledních letech dostupnost hotovosti snížila³⁴. Počet případů nepřijetí hotovosti během krize COVID-19 stoupl v důsledku obav veřejnosti ohledně virové nákazy způsobené manipulací s hotovostí³⁵ a s ohledem na rostoucí potřebu transakcí na dálku v důsledku omezení volného pohybu osob, což napomáhalo přechodu na digitální platby.

Komise bude podporovat vznik digitálních plateb s cílem nabídnout spotřebitelům více možností, avšak bude i nadále chránit status eurohotovosti jako zákonného platidla. Je si vědoma obav vyjádřených sdruženími spotřebitelů, že existuje reálné riziko, že s postupující digitalizací služeb mohou být osoby bez přístupu k digitálním službám ještě více vyloučeny než dnes, a tyto obavy s nimi sdílí³⁶. V EU je stále přibližně 30 milionů dospělých, kteří nemají bankovní účet³⁷.

Za účelem zachování přístupu k peněžní hotovosti, jejího přijímání a jejího statusu coby zákonného platidla Komise:

- připomíná, že pokud existuje platební povinnost, musí věřitel přijmout eurobankovky a euromince jakožto zákonné platidlo za plnou nominální hodnotu a že eurobankovky a euromince představují možnost splnit platební povinnost,
- očekává, že členské státy zajistí přijímání a dostupnost hotovosti jako veřejného statku v souladu s článkem 128 SFEU a nařízením Rady (ES) č. 974/98 ze dne

³⁰ V roce 2018 se celkový počet bezhotovostních plateb v eurozóně, zahrnující všechny druhy platebních služeb, ve srovnání s předchozím rokem zvýšil o 7,9 %.

³¹ <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op201.en.pdf>

³² Podle Riksbank se podíl těch, kteří za svůj poslední nákup platili v hotovosti, snížil z 39 % v roce 2010 na 13 % v roce 2018.

³³ „Central Banks and payments in the digital era“ (Centrální banky a platby v digitální éře), BIS, červen 2020
<https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2020e3.pdf>

³⁴ Podle studie ECB nazvané „Use of cash by households in the euro area“ (Používání hotovosti domácnostmi v eurozóně, příležitostný dokument ECB č. 201/listopad 2017) v průměru 5–6 % dotázaných účastníků v eurozóně uvedlo, že je (velmi) obtížné v případě potřeby najít bankomat nebo banku.

³⁵ K virové nákaze viz například

<https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200428~328d7ca065.en.html>

³⁶ BEUC, „Cash versus cashless: consumers need a right to use cash“ (Hotovostně nebo bezhotovostně: spotřebitelé musí mít právo používat hotovost), https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf

³⁷ Světová banka, Global Findex 2017.

3. května 1998 o zavedení eura, přičemž uznává možnou legitimitu řádně odůvodněných a přiměřených omezení použití nepřiměřených částek hotovosti pro jednotlivé platby, která mohou být mimo jiné nezbytná kvůli předcházení riziku praní peněz, financování terorismu a souvisejících predikativních trestných činů, včetně daňových úniků³⁸. Jedním ze způsobů, jak by členské státy mohly zachovat přístup k hotovosti, by mohlo být zajištění minimálního pokrytí jejich území bankomaty nebo rovnocennými způsoby přístupu.

Klíčové opatření:

V rámci odborné skupiny pro euro jako zákonné platidlo (ELTEG) projedná Komise nejnovější vývoj v oblasti přijímání a dostupnosti hotovosti v eurozóně s ECB, národními centrálními bankami a ministerstvy financí.

Souběžně bude pozorně sledovat práci v oblasti přístupu k hotovosti, která má být prováděna pod záštitou Rady pro malé platby v eurech. S ohledem na tuto práci, jakož i na výsledky jednání odborné skupiny pro euro jako zákonné platidlo může na konci roku 2021 rozhodnout, že přijme vhodná opatření na ochranu přijímání a dostupnosti eurohotovosti.

Digitální měny centrálních bank a další inovace v oblasti plateb

Pokles používání hotovosti, rostoucí váha platebních řešení soukromého sektoru a potenciální vznik tokenů navázaných na jiná aktiva vedly centrální banky k tomu, aby se zabývaly otázkou vydávání digitálních měn centrálních bank (CBDC). V závislosti na své koncepci mohou maloobchodní digitální měny centrálních bank sloužit jako digitální náhrada za hotovost a soukromá platební řešení i jako motor pokračujících inovací v oblasti plateb, financí a obchodu, přičemž mohou řešit konkrétní případy užití v našich stále digitalizovanějších ekonomikách a společnostech. Maloobchodní digitální měna centrálních bank může rovněž posílit mezinárodní úlohu eura a „otevřenou strategickou autonomii“ EU a podpořit finanční inkluzi. Může rovněž přispět k poskytování odolných, rychlých a levných plateb a zároveň umožňovat automatické a podmíněné platby.

Jak je zdůrazněno ve strategii v oblasti digitálních financí, Komise podporuje práci centrálních bank (zejména ECB), které zkoumají možné vydávání maloobchodní digitální měny centrálních bank dostupné široké veřejnosti (domácnostem a podnikům) při současném zachování statusu eurohotovosti jakožto zákonného platidla. Tato práce doplňuje Komisi navrhovaný regulační rámec pro tokeny navázané na jiná aktiva používané pro platební účely.

Je třeba dále pracovat na posouzení možných dopadů digitální měny centrálních bank na měnovou politiku, finanční stabilitu a hospodářskou soutěž a zabránit nepřiměřenému vynechání zprostředkovatelů. Komise v úzké spolupráci s ECB bude pokračovat v podpoře spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem.

Klíčové opatření:

³⁸ Více informací viz zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o omezení plateb v hotovosti, COM(2018) 483 final.

Za účelem podpory vydávání maloobchodní digitální euroměny centrálních bank bude Komise úzce spolupracovat s ECB na cílech a politických možnostech a na zajištění vysoké úrovně doplňkovosti mezi platebními řešeními vyvinutými soukromým sektorem a nezbytnými zásahy veřejných orgánů.

B. Pilíř č. 2: Inovativní a konkurenceschopné trhy s malými platbami

1. Plné využití potenciálu směrnice o platebních službách (PSD2)

Revidovaná směrnice o platebních službách (PSD2) umožnila vznik nových obchodních modelů založených na sdílení údajů o platebních účtech („otevřené bankovníctví“), jako jsou služby iniciování platby a služby informování o účtu. Zlepšila také obecnou úroveň bezpečnosti platebních transakcí zavedením silného ověření klienta. Stala se celosvětovým referenčním rámcem, pokud jde o otevřené bankovní a bezpečné transakce.

Vlivem PSD2 je nyní více než 400 nebankovních subjektů – poskytovatelů z řad třetích stran – oprávněno poskytovat služby iniciování platby nebo informování o účtu a tyto služby nabízí také stále více bank. Velký potenciál otevřeného bankovníctví však zůstává z velké části nevyužit. Dva roky po svém vstupu v platnost směrnice stále nedosáhla plného účinku. Silné ověření klienta – zejména v elektronickém obchodě – dosud není plně prosazováno, a to zejména kvůli pozdní nebo nedostatečné připravenosti trhu. Přijímání regulovaných služeb založených na přístupu k platebním účtům ze strany poskytovatelů z řad třetích stran, což je jeden ze základních kamenů PSD2, stále představuje pro regulační orgány i zúčastněné strany výzvu. Existence mnoha různých standardů pro aplikační programovací rozhraní (API), která jsou klíčová pro efektivní a bezpečný přístup k údajům o platebních účtech, jakož i různých úrovní funkčnosti API představují pro poskytovatele z řad třetích stran problémy, zejména v případě poskytovatelů z řad třetích stran, kteří již v této oblasti působili před PSD2. Tito poskytovatelé museli do své činnosti integrovat různé technické specifikace a způsoby, jež příjemci služeb využívají pro přístup k platebním účtům, a přizpůsobit se jim.

Vzhledem k rozsahu a složitosti transformace, kterou PSD2 vyžaduje, se tyto rané problémy daly očekávat. Komise, Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a příslušné vnitrostátní orgány usilovně pracují na jejich řešení a překonání. V této souvislosti byla poskytnuta důležitá objasnění prostřednictvím více než 100 reakcí na otázky předložené externími zúčastněnými stranami, pokynů EBA³⁹, stanovisek EBA⁴⁰, objasnění v návaznosti na žádosti členů pracovní skupiny EBA pro aplikační programovací rozhraní⁴¹ a četných setkání, na

³⁹ Viz například pokyny EBA k výjimce ze záložního mechanismu podle regulačních technických norem týkajících se silného ověření klienta a společné a bezpečné komunikace: <https://eba.europa.eu/eba-publishes-final-guidelines-on-the-exemption-from-the-fall-back-mechanism-under-the-rti-on-sca-and-csc>

⁴⁰ Např. stanovisko EBA k překážkám v poskytování služeb poskytovateli z řad třetích stran podle směrnice o platebních službách: <https://eba.europa.eu/eba-publishes-opinion-obstacles-provision-third-party-provider-services-under-payment-services>

⁴¹ Viz <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/eba-working-group-on-apis-under-psd2>

nichž se Komise snažila problematiku objasnit a usnadnit dialogy mezi různými komunitami⁴².

Komise potvrzuje své pevné přesvědčení o potenciálu otevřeného bankovníctví a je odhodlána zajistit skutečný úspěch PSD2. Komise bude nadále spolupracovat s EBA s cílem zajistit odstranění protiprávních překážek pro služby poskytovatelů z řad třetích stran a podporovat konstruktivní dialog mezi všemi zúčastněnými stranami. Zejména podpoří dokončení práce na „režimu přístupu k aplikačnímu programovacímu rozhraní SEPA“, která byla zahájena v roce 2019 pod záštitou Rady pro malé platby v eurech.

V budoucnu budou zkušenosti získané při plném provádění PSD2 sloužit jako podklad pro práci Komise na širším rámci pro otevřené finance, jak je stanoveno ve strategii v oblasti digitálních financí.

Klíčové opatření:

Na konci roku 2021 zahájí Komise komplexní přezkum uplatňování a dopadu PSD2.

Na základě zkušeností s PSD2, a jak bylo oznámeno ve strategii v oblasti digitálních financí, plánuje Komise do poloviny roku 2022 předložit legislativní návrh nového rámce otevřeného financování.

2. Zajištění vysoké úrovně bezpečnosti malých plateb v Evropě

PSD2 vyžaduje, aby všichni poskytovatelé platebních služeb používali silné ověření klienta vždy, když uživatel iniciuje elektronickou platbu nebo přistupuje ke svému rozhraní internetového bankovníctví. Poskytovatelé platebních služeb v celé EU vyvinuli autentizační řešení založená na použití dvou nebo více prvků zařazených do kategorií „znalostí“ (něco, co ví jen uživatel), „držení“ (něco, co má v držení jen uživatel) a „inherence“ (něco, čím uživatel je, např. biometrika).

Pokud jde o budoucnost, musí se silné ověření klienta stát normou při placení online, např. při elektronickém obchodování nebo při rezervaci cest online. Autentizační řešení poskytovatele platebních služeb, která jsou v souladu se silným ověřením klienta, musí uživatelům poskytnout bezproblémový a dostupný přístup k jejich platebním účtům online a usnadnit jim dokončení transakcí. Měla by být založena na nejbezpečnějších autentizačních faktorech a pokud možno ustoupit od přenosných prvků (např. statických hesel) a od starších technologií a komunikačních kanálů, které jsou náchylné k útokům (např. SMS zprávy).

Vzhledem k tomu, že se objevují nové typy podvodů, nemusí silné ověření klienta samo o sobě stačit k zajištění toho, aby uživatelé platebních služeb zůstali plně chráněni. Poskytovatelé platebních služeb by měli být v oblasti odhalování a prevence podvodů vždy na špičkové úrovni. Obecně se uznává, že PSD2 umožnila EU a společnostem působícím v

⁴²https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/19072_6-joint-statement-psd2_en.pdf

EU, aby se staly světovými lídry, pokud jde o provozní rizika, bezpečnost IT a oznamování závažných incidentů, a to částečně díky pokynům Evropského orgánu pro bankovníctví⁴³.

U plateb představujících vyšší riziko podvodu Komise posoudí, zda může být při předcházení podvodům, jako je „sociální inženýrství“, kdy jsou lidé manipulováni za účelem provedení určité činnosti nebo sdělení důvěrných informací, účinný požadavek na shodu mezi jménem příjemce a číslem IBAN.

V boji proti phishingu bude klíčové, aby poskytovatelé platebních služeb v EU přijali mezinárodně uznávané kontroly, jako je mechanismus DMARC (ověřování zpráv, hlášení a shoda s doménami)⁴⁴.

Přestože ochrana uživatelů před platebními podvody má zásadní význam pro zachování důvěry v platební systémy a obecněji v digitální platby, stejně tak je důležité, aby poskytovatelé platebních služeb učinili vše pro to, aby se chránili před kybernetickými útoky, jakož i před jakýmkoli jinými riziky způsobenými lidmi i přírodními silami.

Stejně důležité je zajistit, aby postupy autentizace zvolené poskytovateli platebních služeb, které jsou založeny výhradně na pokročilých technologických zařízeních, nevedly k vyloučení některých kategorií zákazníků, např. seniorů.

Klíčová opatření:

Komise bude v úzké spolupráci s Evropským orgánem pro bankovníctví pečlivě sledovat provádění požadavků na silné ověření klienta.

Ve svém přezkumu PSD2 zhodnotí dopad silného ověření klienta na míru podvodů v oblasti plateb v EU a prozkoumá, zda by měla být zvážena další opatření k řešení nových druhů podvodů, zejména pokud jde o okamžité platby.

Vedle strategie v oblasti digitálních financí Komise rovněž navrhuje nařízení o digitální provozní odolnosti finančních odvětví v celé Unii s cílem zlepšit řízení rizik IKT u různých finančních institucí, včetně poskytovatelů platebních služeb. Tato iniciativa je v souladu se směrnicí o evropské kritické infrastruktuře⁴⁵.

Komise bude úzce spolupracovat s Evropským orgánem pro bankovníctví s cílem využít zkušeností získaných při provádění pokynů EBA k řízení rizik v oblasti IKT a bezpečnosti, které jsou platné od června 2020.

3. Podpora ochrany spotřebitele

Cílem *acquis* v oblasti malých plateb je zajistit, aby se uživatelé platebních služeb v EU mohli při digitálních platbách spoléhat na jejich transparentnost a bezpečnost. Trh plateb se však i nadále rychle vyvíjí a v budoucnu mohou být zapotřebí další záruky na ochranu spotřebitelů.

⁴³ <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/guidelines-on-major-incidents-reporting-under-psd2>

⁴⁴ Viz <https://dmarc.org/>. DMARC je způsob, jak odesílatelům a příjemcům e-mailů usnadnit zjišťování, zda je daná zpráva skutečně od uvedeného odesílatele a co dělat, pokud není.

⁴⁵ V současné době probíhá její přezkum s cílem posílit ochranu a odolnost kritických infrastruktur proti hrozbám jiné než kybernetické povahy.

Komise se domnívá, že kromě iniciativ oznámených v tomto sdělení, které zlepší ochranu spotřebitelů v oblasti plateb, vyžaduje rozšířenější využívání digitálních plateb další úvahy o transparentnosti plateb a také o charakteristikách stále oblíbenějších typů plateb, jako jsou platby bezkontaktní.

Bezkontaktní platby

Po vypuknutí krize COVID-19 bankovní a platební společenství ve většině zemí EU v návaznosti na doporučení Evropského orgánu pro bankovníctví⁴⁶ zvýšila maximální hodnotu bezkontaktních plateb podle regulačních technických norem PSD2⁴⁷ na 50 EUR. V důsledku toho počet bezkontaktních plateb výrazně vzrostl.

Spotřebitelé zejména ze zdravotních důvodů více využívali bezkontaktní platby a je pravděpodobné, že si tento návyk v budoucnu zachovají. Jednalo by se o pozitivní vývoj. Komise však přinejmenším v této fázi nepovažuje za vhodné zvýšit zákonné maximální (na transakci a kumulativní) částky bezkontaktních plateb bez silného ověření klienta. Bez silného ověření klienta existuje riziko, že by nárůst bezkontaktních plateb mohl být doprovázen souběžným nárůstem podvodů. Dopad případného navýšení limitů by proto musel být před přijetím jakéhokoli rozhodnutí pečlivě posouzen.

Klíčové opatření

Při přezkumu PSD2 Komise v úzké spolupráci s Evropským orgánem pro bankovníctví přezkoumá stávající zákonné limity pro bezkontaktní platby s cílem dosáhnout rovnováhy mezi snadností používání a rizikem podvodů.

Mezitím Komise ve spolupráci se zúčastněnými stranami i členskými státy přezkoumá technické podmínky, které by spotřebitelům umožnily stanovit si vlastní limit pro bezkontaktní platby (s maximální hodnotou 50 EUR). Jedinou možností, kterou dnes většina spotřebitelů má, je rozhodnout se, zda si bezkontaktní platby aktivovat, nebo je deaktivovat. Vzhledem k tomu, že pro bezkontaktní platby neexistuje silné ověření klienta, spotřebitelé jsou v každém případě chráněni v plné výši částky.

Zvýšení transparentnosti výpisů transakcí

Platební řetězec aktérů zapojených do jedné transakce se prodlužuje a je stále složitější, a proto může být pro uživatele platebních služeb stále obtížnější určit, komu, kdy a kde platili. Může to vést k nejasnostem, např. když jméno a místo příjemce platby ve výpisu transakcí není obchodním názvem společnosti. To pak může spotřebitelům ztížit odhalování podvodných transakcí.

Rada pro malé platby v eurech se v současné době tímto problémem zabývá s cílem nalézt řešení, která uživatelům umožní snadněji sledovat jejich transakce.

⁴⁶ <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

⁴⁷ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/389 ze dne 27. listopadu 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy týkající se silného ověření klienta a společných a bezpečných otevřených standardů komunikace.

Komise podporuje probíhající práci Rady pro malé platby v eurech na zvýšení transparentnosti pro uživatele malých plateb a v souvislosti s přezkumem PSD2 zohlední veškerá doporučení, která tato rada v této oblasti vydá.

4. Dohled a dozor nad platebním ekosystémem, který ob stojí i v budoucnosti

Jak je zdůrazněno ve strategii pro oblast digitálních financí, finanční ekosystém je stále komplikovanější a jeho hodnotový řetězec roztříštěnější. Platební řetězec zahrnuje mnoho aktérů (některé regulované, jiné nikoli) a zvyšuje se jeho složitost a vzájemná závislost. Regulace musí zaručovat rovné podmínky, podporovat spravedlivou hospodářskou soutěž a malé překážky vstupu na trh a podněcovat inovace, ale musí rovněž prosazovat práva uživatelů a chránit celkový ekosystém před finančními a provozními riziky. K dosažení těchto cílů musí být regulační oblast dobře vyvážená.

Zatímco provádění PSD2 je stále ještě v počátcích, směrnice o elektronických penězích (EMD2)⁴⁸ je v platnosti již více než deset let, takže existují dostatečné zkušenosti, abychom se mohli z jejího provádění poučit. Po přijetí PSD2 se oba režimy sblížily, ale zůstaly oddělené. Zdá se, že rozdíly mezi službami poskytovanými platebními institucemi a institucemi elektronických peněz již nepředstavují důvod pro odlišný režim povolování a dohledu, a proto by mohly být začleněny do jednotného rámce. Vzhledem k tomu, že příslušné oblasti působnosti PSD2 a EMD2 vylučují některé služby a nástroje, je rovněž důležité zajistit, aby veškeré výjimky udělené podnikům představujícím nízké riziko byly nadále odůvodněné.

Potřeba rovných podmínek pro poskytovatele platebních služeb

Ve světě, který stále více ovládají digitální platformy, využívají velcí poskytovatelé technologií svou širokou zákaznickou základnu k tomu, aby koncovým uživatelům nabízely frontendová řešení. Jejich vstup do oblasti financí může upevnit síťové účinky a jejich tržní sílu. Jak je zdůrazněno ve strategii v oblasti digitálních financí, objevilo se několik iniciativ zahrnujících poskytovatele služeb v oblasti kryptoaktiv, kteří používají technologie distribuované účetní knihy. Tito aktéři mohou poskytovat platební služby, které konkurují službám nabízeným regulovanými subjekty (např. poskytovateli platebních služeb, platebními systémy a platebními režimy). Proto musí být regulováni na stejném základě, aby byly zajištěny zcela rovné podmínky („stejné podnikání, stejná rizika, stejná pravidla“). Na jedné straně mohou rozšířit škálu dostupných platebních služeb a přispět k inovativnímu trhu. Na druhé straně by mohli, pokud nebudou řádně regulováni či nebudou podléhat dohledu nebo doзору, představovat hrozbu pro měnovou suverenitu a finanční stabilitu.

Problémy v oblasti hospodářské soutěže zaznamenané v průběhu let v odvětví plateb se týkaly přístupu k údajům a výměny informací mezi konkurenty, jakož i zvýšeného rizika uzavření trhu a zneužívání dominantního postavení. Tato rizika se mohou vlivem digitalizace dále zvyšovat. Například nově vznikající platformy digitálních finančních služeb mohou rychle získat dominantní postavení nebo tržní sílu. Velcí poskytovatelé technologií mohou

⁴⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES (Úř. věst. L 267, 10.10.2009, s. 7).

využít svých výhod v oblasti údajů o zákaznících a síťového efektu ke vstupu do odvětví plateb, přičemž využijí své tržní síly ze sociálních médií nebo vyhledávacích služeb. V rámci prosazování politiky hospodářské soutěže na digitálních trzích Komise pozorně sleduje digitální vývoj v oblasti finančních služeb a v případě potřeby prosazuje právní předpisy EU týkající se hospodářské soutěže s cílem podpořit hospodářskou soutěž a předcházet vzniku překážek vstupu na tyto trhy.

Dohled a dozor nad platebním ekosystémem

Dohled a dozor nad relevantními aktéry v platebním řetězci je stále složitější, a to s ohledem na vznik mnoha nových obchodních modelů a skupinových struktur. Potenciální důsledky pro dohled se projeví v nedávném případě, který se týkal technologické společnosti poskytující služby související s platbami.

Platební konglomeráty mohou zahrnovat jak regulované, tak neregulované subjekty. Problémy, s nimiž se setkávají neregulované subjekty poskytující technické služby na podporu některých přidružených subjektů skupiny, by potenciálně mohly mít vedlejší účinky. Nedávné zkušenosti ukázaly, že úpadek neregulovaného subjektu může mít hmatatelné důsledky pro jiné regulované dceřiné společnosti (např. zmrazení služeb institucí příslušným vnitrostátním orgánem).

PSD2 se v současné době nevztahuje na služby poskytované „poskytovateli technických služeb“, kteří podporují poskytování platebních služeb, aniž by v kterémkoli okamžiku peněžní prostředky přecházely do jejich držby⁴⁹. Vzhledem k tomu, že platební služby se stále více spoléhají na poskytování podpůrných služeb prostřednictvím neregulovaných subjektů nebo na základě dohod o jejich externím zajištění neregulovanými subjekty, považuje Komise v rámci přezkumu PSD2 za nezbytné posoudit, zda by některé tyto služby a někteří poskytovatelé neměli být zahrnuti do regulované oblasti a podléhat dohledu⁵⁰.

Účastníci platebního řetězce mohou podléhat dohledu či doзору různých subjektů. ECB a národní centrální banky hrají ústřední úlohu při dohledu nad platebními systémy, režimy, nástroji a poskytovateli jejich služeb. Tím doplňují roli vnitrostátních a evropských orgánů dohledu při dohledu nad poskytovateli platebních služeb. Je důležité, aby rámce dohledu a dozoru byly koherentně strukturované a zohledňovaly vzájemnou závislost poskytovatelů platebních služeb, platebních systémů a platebních režimů.

Klíčová opatření:

Aby bylo možné odpovídajícím způsobem řešit potenciální rizika, která představují neregulované služby, zajistit větší konzistentnost různých právních předpisů týkajících se malých plateb a podpořit důkladný dohled a dozor, Komise:

- v rámci přezkumu směrnice o platebních službách (PSD2) vyhodnotí veškerá nová rizika vyplývající z neregulovaných služeb, zejména technických služeb podporujících poskytování regulovaných platebních služeb nebo služeb elektronických peněz, a posoudí, zda a jak lze tato rizika nejlépe zmírnit, a to i**

⁴⁹ Čl. 3 písm. j).

⁵⁰ Toto posouzení zohlední mimo jiné pokyny EBA k externímu zajištění služeb nebo činností (EBA/GL/2019/02), které se vztahují na všechny regulované poskytovatele platebních služeb.

tím, že by poskytovatelé podpůrných služeb nebo externě zajišťované subjekty podléhaly přímému dohledu. Toho lze dosáhnout zařazením některých činností do oblasti působnosti PSD2, bude-li to odůvodněné. Komise rovněž posoudí přiměřenost výjimek uvedených v PSD2 a zhodnotí potřebu změn u obezřetnostních a provozních požadavků a požadavků na ochranu spotřebitele,

- v rámci přezkumu PSD2 sladí rámce PSD2 a směrnice o elektronických penězích (EMD2) zahrnutím vydávání elektronických peněz jako platební služby do PSD2,
- v návrhu nařízení o trzích s kryptoaktivy zajistí, aby se na emitenty elektronických peněžních tokenů vztahovala dodatečná ustanovení doplňující EMD2,
- v případě potřeby zajistí řádné propojení mezi dohledem nad platebními službami a dozorem nad platebními systémy, režimy a nástroji.

C. Pilíř č. 3: Efektivní a interoperabilní systémy malých plateb a další podpůrné infrastruktury

1. Interoperabilní platební systémy a infrastruktury

Ne všichni poskytovatelé platebních služeb, kteří se přihlásili k systému okamžitých bezhotovostních převodů SEPA (SCT Inst.) a jsou dostupní na domácím trhu, jsou rovněž dosažitelní přes hranice. Jedná se o porušení pravidel systému SCT Inst. a čl. 3 odst. 1 nařízení SEPA. Částečně je to způsobeno nedostatečnou interoperabilitou mezi mechanismy pro zúčtování a vypořádání. Poskytovatelé platebních služeb se musí připojit k několika (vnitrostátním a/nebo evropským) mechanismům pro zúčtování a vypořádání a vyčlenit a sledovat vícenásobné zdroje likvidity. To není ani ideální, ani účinné, neboť ani při zapojení do několika mechanismů nemohou z hlediska SCT Inst. dosáhnout plného celoevropského pokrytí. Navíc je to nákladné z důvodu rozdělení likvidity mezi jednotlivé mechanismy pro zúčtování a vypořádání.

Provozovatelé platebních systémů pro malé platby by proto měli zajistit účinnou interoperabilitu mezi systémy. V roce 2019 ECB oznámila, že pokud nebudou k dispozici uspokojivá soukromá řešení pro otázky interoperability, bude se vhodnými řešeními zabývat Eurosystem⁵¹. Dne 24. července 2020 oznámila ECB své rozhodnutí zavést opatření, která zajistí celoevropský dosah okamžitých plateb v eurech do konce roku 2021⁵². V důsledku toho by všichni poskytovatelé platebních služeb, kteří se připojili k systému SCT Inst. a jsou dosažitelní v systému TARGET2⁵³, měli být dosažitelní také na účtu peněžní likvidity centrální banky v systému okamžitých plateb TARGET (TIPS)⁵⁴, a to buď jako účastníci,

⁵¹ Projev B. Cœurého ze dne 29. listopadu 2019.

<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

⁵² <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews200724.en.html>

⁵³ TARGET2 je systém hrubého zúčtování plateb v reálném čase (RTGS) vlastněný a provozovaný Eurosystemem.

⁵⁴ Systém okamžitého zúčtování plateb TARGET (TIPS) je služba tržní infrastruktury, kterou Eurosystem spustil v listopadu 2018. Umožňuje poskytovatelům platebních služeb nabízet zákazníkům převody peněžních prostředků v reálném čase 24 hodin denně a 365 dní v roce.

nebo jako dosažitelné strany (tj. prostřednictvím účtu jiného poskytovatele platebních služeb, který je účastníkem).

Komise plně podporuje tato navrhovaná opatření, která jsou nezbytná pro zajištění dosažitelnosti okamžitých plateb v celé eurozóně, pomoc poskytovatelům platebních služeb při dodržování nařízení SEPA, odstranění pastí likvidity a poskytnutí výhod všem mechanismům pro zúčtování a vypořádání, které spolu soupeří při poskytování okamžitých platebních služeb a které již nebudou muset být závislé na dosažení dvoustranných dohod o navázání propojení.

Komise se domnívá, že pro zajištění celoevropských okamžitých plateb je důležité rozšířit dostupnost těchto přeshraničních infrastruktur z eura na jiné měny EU. Očekává proto, že první dohoda o spolupráci, která umožní zúčtování okamžitých plateb v systému okamžitých plateb TARGET v jiné měně než v eurech (švédská koruna) a která byla uzavřena dne 3. dubna 2020, připraví půdu pro řešení, jež usnadní okamžité platby v různých měnách.

2. Otevřený a přístupný platební ekosystém

Přístup k platebním systémům je zásadní pro účinnou hospodářskou soutěž a inovace na trhu platebních systémů. Vzhledem k tomu, že platební instituce a instituce elektronických peněz soutěží s bankami při poskytování platebních služeb a přispívají k inovacím na platebním trhu, je důležité zajistit, aby všichni aktéři měli spravedlivý, otevřený a transparentní přístup k platebním systémům.

Zatímco směrnice o platebních službách (PSD2) vyžaduje objektivní a nediskriminační přístup k platebním systémům pro oprávněné poskytovatele platebních služeb, směrnice o neodvolatelnosti zúčtování (SFD)⁵⁵ tento přístup podmiňuje zákonnými kritérii. To brání institucím elektronických peněz a platebním institucím získat přímý přístup k platebním systémům určeným podle SFD.

PSD2 vyžaduje, aby členské státy zajistily, aby přímí účastníci (tj. většinou banky) v platebním systému určeném podle SFD umožnili nebankovním poskytovatelům platebních služeb nepřímý přístup objektivním, přiměřeným a nediskriminačním způsobem. Nepřímý přístup prostřednictvím bank však nemusí být pro mnoho nebankovních poskytovatelů platebních služeb tou nejlepší možností, protože je činí na těchto bankách závislými.

Komise si je vědoma toho, že některé národní centrální banky umožnily platebním institucím a institucím elektronických peněz přímou nebo nepřímou účast při splnění určitých kritérií. To vedlo k problémům ohledně rovných podmínek a k dalšímu roztržštění platebního trhu. Vzhledem k tomu, že v systémech, jako je systém okamžitých plateb TARGET, je nepřímý přístup jedinou možností, může docházet k nezamýšleným účinkům a provozním problémům, též v souvislosti s dodržováním požadavků v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu. To pak může narušit rovné podmínky mezi bankami a nebankovními poskytovateli platebních služeb.

Klíčové opatření:

⁵⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry.

V rámci přezkumu směrnice o neodvolatelnosti zúčtování (SFD) (který má být zahájen ve čtvrtém čtvrtletí roku 2020) Komise zváží, zda rozšířit oblast působnosti SFD tak, aby zahrnovala instituce elektronických peněz a platební instituce, pod podmínkou náležitého dohledu a zmírňování rizik.

3. Přístup k nezbytným technickým infrastrukturám

Komise se domnívá, že evropští poskytovatelé platebních služeb by měli být schopni vyvíjet a nabízet všem evropským uživatelům bez nepřiměřených omezení inovativní platební řešení využívající všechny příslušné technické infrastruktury, a to za spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních obecných podmínek i podmínek přístupu.

Komise si je vědoma různých situací, kdy někteří provozovatelé mohou přístup k nezbytným technickým infrastrukturám omezovat nebo blokovat. To může zahrnovat řadu softwarových a hardwarových prvků, které jsou nezbytné pro vývoj a nabízení inovativních platebních řešení, např. neveřejné vrstvy zabudované do operačních systémů mobilních zařízení (včetně antén NFC), čtečky biometrických identit, jako jsou skenery otisků prstů nebo rozpoznávání obličeje, obchody s aplikacemi, jádra pro místa prodeje⁵⁶, SIM karty atd.⁵⁷.

Nejčastěji uváděný problém se týká některých výrobců mobilních zařízení, kteří omezují přístup třetích stran k technologii NFC zabudované do inteligentních mobilních zařízení. Komise nedávno zahájila řízení v oblasti hospodářské soutěže s cílem přezkoumat podmínky přístupu třetích stran k technologii NFC jednoho výrobce mobilních zařízení⁵⁸.

Některé evropské systémy platebních karet uvádějí, že mají potíže s přístupem k bezkontaktnímu jádru v terminálech v místě prodeje, které jsou pro přeshraniční platby v Evropě zaváděny mezinárodními karetními systémy. Skupina pro evropskou spolupráci v oblasti plateb kartou (European Card Payment Cooperation)⁵⁹ vytváří vlastní jádro, ale jeho zavedení v celém platebním řetězci by podle odvětví trvalo několik let.

Tato omezení by mohla vést ke značné zranitelnosti evropského platebního ekosystému a bránit hospodářské soutěži, inovacím a vzniku celoevropských platebních řešení. Jednostranná intervence na úrovni členských států by ovšem mohla vést k roztržitému trhu a narušit rovné podmínky.

Klíčová opatření:

Souběžně s probíhajícím a budoucím prosazováním pravidel hospodářské soutěže Komise přezkoumá, zda je vhodné navrhnout právní předpisy, jejichž cílem by bylo zajistit právo na přístup k technickým infrastrukturám považovaným za nezbytné pro podporu poskytování platebních služeb za spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek. Přitom vezme v úvahu:

⁵⁶ Jádro je soubor funkcí, který poskytuje logiku pro zpracování a údaje potřebné k provedení kontaktní nebo bezkontaktní transakce v platební aplikaci terminálu v místě prodeje.

⁵⁷ Dle odpovědí respondentů veřejné konzultace předcházející této strategii.

⁵⁸ Věc AT.40452.

⁵⁹ <http://www.europeancardpaymentcooperation.eu/>

- probíhající přezkum své politiky hospodářské soutěže s cílem zajistit, aby byla přizpůsobena digitálnímu věku⁶⁰,
- svou probíhající práci na aktu o digitálních službách⁶¹, pokud jde o pravidla *ex ante* pro velké on-line platformy působící jako tzv. gatekeepers.

Tyto právní předpisy by náležitě zohlednily možná bezpečnostní a další rizika, která by takový přístup mohl představovat. Zejména by stanovily kritéria pro určení nezbytných technických infrastruktur a určení toho, komu a za jakých podmínek by měla být přístupová práva udělena.

D. Pilíř č. 4: Efektivní mezinárodní platby, včetně převodů peněz

Regulační úsilí a snaha daného odvětví o dosažení SEPA v Evropě v posledním desetiletí výrazně snížily náklady na převod peněz. Platby přes vnější hranice EU jsou však pomalejší, nákladnější, neprůhlednější a složitější.

Globální převody finančních prostředků se od roku 2000 téměř šestinásobně zvýšily a v roce 2019 dosáhly odhadované výše 714 miliard USD⁶². Tento rychlý nárůst byl z velké části způsoben toky do zemí s nízkými a středními příjmy, na které připadají tři čtvrtiny celkového objemu. EU, Spojené státy a Saúdská Arábie jsou společně zdaleka největším zdrojem převodů finančních prostředků do zemí s nízkými a středními příjmy a představují přibližně dvě třetiny celkového objemu.

V případě zemí s nízkými a středními příjmy má tento příliv finančních prostředků velký makroekonomický význam a pro mnoho zemí představuje více než 10 % jejich HDP. Poskytuje rovněž nezbytné finanční prostředky pro mnoho rodin, které jsou jejich příjemci, a často funguje jako neformální záchranná sociální síť, díky níž může 800 milionů rodinných příslušníků (u nichž remitence představují v průměru 75 % jejich příjmu) hradit potraviny, zdravotní péči, vzdělávání a další základní potřeby. Podle celosvětové databáze Světové banky týkající se cen převodů peněz se celkové průměrné náklady na převody stále blíží 7 %, zatímco mezinárodní společenství se zavázalo tyto náklady do roku 2030 snížit na méně než 3 %. V důsledku pandemie COVID-19 se předpokládá, že převody peněz v roce 2020 klesnou přibližně o 20 %, neboť migranti se potýkají se ztrátou pracovních míst a nejistotou.

Cílem Komise je, aby přeshraniční platby zahrnující země mimo EU, včetně převodů peněz, byly rychlejší, dostupnější, přístupnější, transparentnější a snazší. To rovněž podpoří větší využívání eura a posílí jeho postavení coby světové měny.

⁶⁰ Komise v současné době přezkumává pravidla platná pro horizontální a vertikální dohody, jakož i sdělení o definici trhu. Kromě toho Komise v červnu 2020 zahájila veřejnou konzultaci s cílem posoudit, zda může být k řešení strukturálních problémů v oblasti hospodářské soutěže, které stávající pravidla hospodářské soutěže nejsou schopna řešit co nejúčinnějším způsobem, zapotřebí nový nástroj pro hospodářskou soutěž. Více informací o těchto přezkumných postupech naleznete na internetových stránkách Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž: <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package>

⁶² „COVID-19 crisis through a migration lens“ (Krise COVID-19 optikou migrace), Migration and Development Brief 32, Knomad, Světová banka, duben 2020.

Hlavní třetí místa ovlivňující mezinárodní přeshraniční platby byla nedávno identifikována ve zprávě Rady pro finanční stabilitu 1. fáze o přeshraničních platbách⁶³. Tato třetí místa společně vytvářejí překážky pro zprostředkovatele plateb, kteří se snaží poskytovat přeshraniční služby, mohou zvyšovat ceny pro koncové uživatele, tlumit investice do modernizace přeshraničních platebních procesů a rovněž ovlivňovat převody peněz.

Komise se domnívá, že je zapotřebí kombinace opatření na globální úrovni a na úrovni jednotlivých jurisdikcí. V souladu se zjištěními Výboru pro platební a vypořádací systémy⁶⁴ je lze rozdělit na opatření specifická pro EU a opatření pro usnadnění převodů peněz.

Klíčová opatření:

- Komise očekává, že je-li to proveditelné, příslušní provozovatelé platebních systémů, zejména v případech, kdy přijímající jurisdikce rovněž přijala systémy okamžitých plateb, usnadní propojení mezi evropskými systémy, jako je systém okamžitých plateb TARGET (TIPS) nebo RT1⁶⁵, a systémy okamžitých plateb třetích zemí – pokud ovšem tyto systémy mají odpovídající úroveň ochrany spotřebitele, prevence podvodů a praní peněz a financování terorismu a opatření ke zmírnění rizik plynoucích ze vzájemné závislosti. Přímý přístup nebankovních poskytovatelů platebních služeb k platebním systémům může zvýšit potenciální přínosy takových propojení. Mohlo by se také zvážit vytvoření propojení pro jiné druhy platebních systémů, v příslušných případech včetně maloobchodních a velkoobchodních platebních systémů, s výhradou podobných záruk.
- Komise vyzývá k tomu, aby byly nejpozději do konce roku 2022 zavedeny celosvětové mezinárodní standardy, jako je ISO 20022, které usnadňují zahrnutí většího množství údajů do platebních zpráv.
- V zájmu dalšího zvýšení transparentnosti přeshraničních transakcí Komise vybízí poskytovatele platebních služeb, aby využívali globální platební iniciativu Společnosti pro celosvětovou mezibankovní finanční telekomunikaci (SWIFT), která zúčastněným institucím umožňuje sledování přeshraničních plateb v reálném čase. Široké využívání tohoto sledování by umožnilo poskytovatelům platebních služeb, kteří jsou původci, lépe odhadnout a sdělit plátcí maximální lhůtu pro provedení přeshraniční platby. Komise v rámci přezkumu PSD2 posoudí, zda je třeba dále zlepšit transparentnost přeshraničních mezinárodních transakcí.
- Vzhledem k tomu, že okamžité platby se stávají standardem na mezinárodní úrovni, Komise v rámci přezkumu PSD2 posoudí, zda je vhodné požadovat, aby se maximální lhůta pro provedení u „two-leg“ transakcí vztahovala rovněž na „one-leg“ transakce⁶⁶.
- Komise se zájmem sleduje probíhající práci na možné další harmonizaci obchodních pravidel a standardů pro zasílání zpráv u tzv. „one-leg“ transakcí,

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d193.pdf>

⁶⁵ RT1 je celoevropský systém okamžitých plateb, který vlastní a provozuje EBA Clearing.

⁶⁶ Tzv. „one-leg“ transakce jsou transakce, kdy buď poskytovatel platebních služeb plátce, nebo poskytovatel platebních služeb příjemce má sídlo mimo Unii.

kteřá probíhá v rámci Evropské rady pro platební styk (EPC). Komise posoudí, zda je nutné, aby se staly závaznými.

Řešení konkrétních otázek týkajících se převodů finančních prostředků:

Všechna výše uvedená strategická opatření mohou usnadnit přeshraniční toky, a tudíž i přinést výhody pro převody peněz. Dále:

- Komise vybízí iniciativy členských států k podpoře odvětví převodu peněz, a to v závislosti na závazcích poskytovatelů služeb převodu peněz postupně v průběhu času snižovat náklady na tyto služby.
- Komise bude v rámci rozvojové politiky EU podporovat iniciativy podobné SEPA v regionálních seskupeních zemí s nízkými a středními příjmy a v příslušných případech i možnost, aby se třetí země připojily k SEPA (např. země západního Balkánu a východního sousedství).
- Komise bude podporovat přístup k platebním účtům v zemích s nízkými a středními příjmy, což rovněž usnadní digitalizaci převodů peněz.

Všechna tato opatření by mohla podpořit mezinárodní úlohu eura zvýšením schopnosti občanů a podniků používat euro jako měnu pro převody mezi osobami, investice, financování a obchodní toky.

IV. Závěr

Tato strategie stanoví klíčové priority a cíle pro malé platby v Evropě v nadcházejících čtyřech letech, a to na základě rozsáhlých příspěvků všech zúčastněných stran a s plným zohledněním výsledků veřejné konzultace.

K dosažení těchto cílů se Komise zavazuje provést řadu významných opatření. Komise vyzývá všechny zúčastněné strany na vnitrostátní i unijní úrovni, aby se do provádění této strategie aktivně zapojily.